

A földreform végrehajtás 1945-ben, a Budapest környéki német falvakban

A földreformra égető szükség volt Magyarországon a nagybirtokrendszer döntő túlsúlya miatt. A térség államaiban a nagybirtokokat már a két világháború közötti időszakban lényegileg felszámolták. Romániában és Jugoszláviában gyors és radikális reformot hajtottak végre, míg Csehszlovákiában és Lengyelországban lassúbb és mérsékeltebb volt a végrehajtás. Magyarországon a Nagyatádi-féle földreform nem szüntette meg a nagybirtokrendszert. A feladat a második világháborút követő új hatalmi berendezkedésre várt. A hogyanról azonban már megoszlottak a vélemények

A földreformrendelet és a hazai németiség

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programjában fogalmazódott meg először, hogy a „földreform céljaira elsősorban a hazaárulók, a háborús bűnösök, a Volksbund-tagok, a német hadseregben szolgáltak birtokait kell igénybe venni, és teljes egészükben, minden felszerelésükkel együtt kell elkobozni”. Ezáltal a nagybirtokrendszer megszüntetését összekötötték a háború utáni felelősségrevonással.

Ekkor még nem volt szó a németiség kollektív büntetéséről. Az 1945. március 17-én elfogadott földreformrendelet kimondta: „Teljes egészében és a nagyságra való tekintet nélkül el kell kobozni a hazaárulók, a nyilas nemzetiszocialista és egyéb fasiszta vezetők, a Volksbund-tagok, továbbá a háborús és népellenes bűnösök földbirtokait. Hazaáruló, háborús és népellenes bűnös az a magyar állampolgár, aki a német fasizmus politikai, gazdasági és katonai érdekeit a magyar nép rovására támogatta, aki önkéntes jelentkezéssel német fasiszta katonai vagy rendfenntartó alakulatba belépett, aki valamilyen német katonai vagy rendfenntartó alakulatnak a magyarság érdekeit sértő adatokat szolgáltatott, vagy mint besúgó működött, aki ismét felvette német hangzású családi nevét.” A jogszabály önmagában nem tekinthető a magyarországi németiség kollektív büntetésének, de a végrehajtás során ténylegesen annak bizonyult. A földreform—**az** arányait tekintve nem volt nemzetiségű színezetű, azzal együtt sem, hogy a magyarországi németek ingatlanainak nagy részét elkobzással sújtotta.

A földreformot végrehajtó szervezet területi elv alapján épült fel és hármas tagozódású volt:

országos, megyei és helyi szintű. Témánk szempontjából elsősorban a községi földigénylő bizottságok feladatköre, működése érdekes: az igényjogosultak nyilvántartásba vétele, az elkobzás alá kerülő földbirtokok összeírása, valamint a telepítési-kiosztási terv előkészítése helyi szinten. Tagjai csak jogos földigénylők lehettek. A bizottságok gyakran önkényesen, saját hatáskörüket túllépve végezték terveik végrehajtását, de intézkedéseik csak a felsőbb szervek jóváhagyásával léptek hatályba.

A földreform végrehajtásának kezdeti szakasza

A földreform végrehajtását hat Budapest környéki település példáján mutatjuk be: Budaörs, Csobánka, Dunabogdány, Nagykovácsi, Pilisszentiván és Vecsés. A gyakorlati végrehajtás mindenfajta előkészítés nélkül azonnal elkezdődött, szabályozatlansága miatt azonban részben szervezetlenül, különböző hatóságok, politikai pártok segítségével, illetve egyedi tervek szerint indult meg a telepítés. Az önkormányzatok, a járások vezetői sokszor tehetetlenül álltak az önkéntes-önkényes ház- és földfoglalókkal szemben. Hazaáruló és népellenes bűnösnek nemcsak német származású egyént nyilváníthattak, hanem nemzetiségtől függetlenül bárkit, akinek földje volt. Országszerte jellemző, hogy a kiosztható föld mennyisége jóval kevesebb volt, mint amit a jogosultak igényeltek. Ez is egyik oka az elkobzásról szóló paragrafus tág értelmezésének.

A birtokelkobzások politikai célokat is szolgáltak, ugyanis a baloldali pártok a közelgő parlamenti választások idején szavazóbázisnak tekintett szegényparasztságot tették érdekeltté a földreform végrehajtásában. Somlyai Magda így fogalmaz: „A beadványok olvasása közben megértjük, hogy évszázadokon át halmozódott sérelmek, vágyak kerestek utat a földreformban, s ha az esetek egy részében a paragrafus betűi nem is álltak a hátuk mögött: a történelem mindig.” Greszl Ferenc nagykovácsi plébános március 24-i naplórészlete keserű – és igen reális – képet festett: „Elolvastam a földreformrendeletet. Ha a rendelet szelleme és a kormányzati intézkedések hatásosak lesznek, falunk népe nem sok jóra számíthat, még igen kemény napok várnak ránk.”

Házi Árpád Pest-Pilis-Solt-Kiskun (továbbiakban: PPSK) vármegyei alispán április 11-én körrendeletben utasította a helyi hatóságokat, hogy a földreformot mindenhol a lehető legradikálisabban, legszociálisabban és leggyorsabban hajtsák végre. Elrendelte, hogy a helyi közigazgatási vezetők támogassák az egyes pártokat a földigénylő bizottságok megalakításában, és a végrehajtás elé ne gördítsenek akadályokat. A Budakörnyéki járás

főszolgabírójához intézett leiratában igen kemény hangot ütött meg az alispán: leváltással fenyegetett meg minden olyan községi vezetőjegyzőt, aki nem támogatja a rendelet végrehajtását; egyben felhatalmazta a főszolgabírót, hogy minden olyan egyént internáltasson, aki a földreform ellen uszít.

Áprilisban minden településen megalakult a helyi földigénylő bizottság. Megkezdődött az elkobzandó birtokok és azok tulajdonosainak számbavétele. Az igénylők politikai múltját előzetesen igazolni kellett, melyet a községi nemzeti bizottság végzett. 1945 áprilisáig a Németországba kimenekült személyek birtokait vették szánba.. Eleinte csak a folyó évi megmunkálásra adtak ki földet, végleges juttatásban senki nem részesült. A leggyorsabban Pilisszentivánon haladt a földosztás: április közepén a 120 közül 52 igénylőnek osztottak ki 26 kat. hold földet. Az igényelt összes terület viszont 62 kat. hold.

Dunabogdányban már 33an kapták meg véglegesen a juttatott földet április végéig, másutt viszont egy sem. Kezdetől fogva feszült légkör jellemezte a földosztást. Ennek egyik jeleként a *Szabad Nép* a helyi vezetőjegyzőről cikkezett április 6-án, kifogásolva a földigénylő bizottság összetételét, ugyanis a cikk szerint: „az egyik egy részeges földműves, a másik 20 holdas cseléd nélküli gazda, a harmadik a nyilas párt volt tagja, azelőtt a kőbányában hajcsárkodó munkavezető, a negyedik vaskereskedő, akinek 20 hold földje is van, az ötödik egyenesen volksbundista.” Ezen túl megvádolták a vezetőjegyzőt, hogy az elmenekültek ingatlanait az itthon maradt hozzátartozók kapták meg. A cikk háttérében valójában a helyi pártpolitikai küzdelmek állhattak.

A nagykovácsi vezetőjegyző egy, a SZEB részére, a járási főjegyző útján küldött jelentésében aggodalmát fejezte ki a földreform végrehajtása ügyében. Jelentése szerint a földosztó bizottság a helyi németekből alakult és ők írják össze az igénylőket, de – így a jegyző: „véleményem szerint csak nagyon kevés pár magyar és magyar érzelmű ember kaphat földet”. Azután ennél is továbbmegy: „Az a helyzet, hogy a rendelet 4–7§-a valamint a Kommunista Párt irányelvei szerint itt senki nem kaphat földet, mert ha az apa volksbundos volt, a fia igényli a földet – és ez megfordítva, vagy német SS katona volt, s most azt hangoztatja, hogy nem önként ment, akkor más hozzátartozók kérik a földet, ...”. Javasolta, hogy áttelepítéssel szüntessék meg a visszásságokat. Írta mindezt április 11-én, egy napon a Budapesti Nemzeti Bizottság ülésével, ahol a németiség ügyét tárgyalták a földosztás végrehajtásával kapcsolatban; és egy nappal azelőtt, hogy a Nemzeti Parasztpárt

(továbbiakban: NPP) *Szabad Szó* című lapjában megjelent volna a németek kitelepítéséről szóló cikk.

Csobánkán és Vecsésen súlyos gondot okozott, hogy a birtokívek és az adóívek megsemmisültek (Csobánkán szándékosan tüzelték el azokat, Vecsésen pedig leégett a községháza a kataszteri birtokívekkel együtt, a monori telekkönyvi hivatal pedig megsemmisült), így az ingatlanok tulajdonosait nem tudták megállapítani. Igénylők viszont szép számmal jelentkeztek és az igényelt földterület sokkal nagyobb volt, mint az elkobzott ingatlanok nagysága. Vecsésen a 270 földigénylő közül 133 vagyontalan, közülük áprilisban 61-et helyeztek birtokba 358 kat. holdnyi területen.

Budaörsön a község hasznosítható 4 120 kat. hold nagyságú területéből 351 kat. holdat osztottak ki 319 igénylő között, közülük viszont csak kilencen részesedtek végleges juttatásban. A kiosztott földterület előzőleg 231 személy tulajdonában volt. A földigénylő bizottság teljesen az NPP kezében volt. Luncz József, a helyi nemzeti bizottság elnöke panaszt intézett az NPP Intézőbizottságához, hogy a földigénylő bizottság a nemzeti bizottság megkerülésével olyan házakat sajátított ki, melyeket már előzőleg kiutaltak magyar családoknak. Az addigi telepítések Mátraverebélyről és Pestszenterzsébetről történtek, és a gyakorlat az volt, hogy „az eddigi juttatásoknál az NPP tagjait juttatásban részesítettük” – írta Luncz.

Az Országos Földbirtokrendező Tanács (továbbiakban: OFT) április 20-ai ülésén tárgyalták a németek lakta falvak betelepítésének kérdését. Legsürgetőbb feladatnak az elmenekült és a Szovjetunióba deportált németek üres házainak számbavételét, majd az azokba való betelepítést tekintették. Döntöttek arról, hogy a Pest környéki „sváb falvakba” kiküldöttek mennek, akik felméri a helyzetet. „Ezt a munkát elvégezve azonnal útnak kellene indítani a mezőkövesdieket, akiket kizárólag Pest környékén, főleg Soroksáron és környékén szeretnénk letelepíteni. Budaörsre és környékére olyan vidékről kell telepíteni, ahol az emberek értenek a gyümölcsstermeléshez.” Látható a jegyzőkönyvből, hogy némi szakszerűsége ekkor még törekedtek – rögtön megjegyezzük, hogy helyi szinten ekkor sem. Veres Péter elnök – a pártja (NPP) álláspontjának megfelelően – radikális hangot ütött meg a „svábkérdésben”. „Szerinte ki kell mondani, hogy minden sváb elvileg fasiszta és volksbundista. A svábok maguk igazolják ennek ellenkezőjét.” – áll a jegyzőkönyvben. A tanács végül elfogadta, hogy a svábok két magyar emberrel igazolhatják, hogy nem voltak „volksbundisták”. A kalocsai, veszprémi és székesfehérvári püspök (mindhárom egyházmegyében jelentős számú német

lakos élt) április 30-án levélben tiltakozott a miniszterelnöknél az ellen, hogy az államhű németiséget is sújtották a földreformmal. Választ azonban – tudomásunk szerint – nem kaptak. Az OFT ugyanekkor tájékoztatta az érintett községi földigénylő bizottságokat, hogy felfüggesztik a működésüket és hatályon kívül helyezik az addigi földosztásokat. Közölte, hogy a „német nemzetiségű községekben” csak a megyei földbirtokrendező tanács, illetve az OFT juttathat birtokokat. A rendelet nem tett különbséget német és más nemzetiségű állampolgárok között, tehát elvileg németek is lehettek földigénylők, és részt vehettek a földigénylő bizottságokban is. Az OFT viszont **saját**, 1945. május 24-én felfüggesztette a földigénylő bizottságok működését a német többségű településeken, és elrendelte új bizottságok megalakítását.

A földreform végrehajtásának újabb szakasza

A budaörsi földigénylő bizottság június 25-én alakult újjá, kizárva a német anyanyelvű bizottsági tagokat, hogy helyüket magyar anyanyelvűekkel tölthessék be. A német anyanyelvűek nevében Riedl István tiltakozott, „mivel erre sem törvény, sem rendelet vagy írásbeli utasítás nincs” – mondta. Pataki István telepítési körzetvezető azonban ragaszkodott a német anyanyelvű bizottsági tagok kizárásához, „mivel a törvény szelleméből kiolvasható a magyar nincstelenek földhöz juttatása.” Végül négy földigénylő csoport: a helybeliek, pesterzsébetiek, MÁVAG-munkások és erdélyiek – 5-5 taggal képviseltette magát az új bizottságban. A dunabogdányi bizottságot nem kellett újjászervezni, mert Veres Péter tudomásul vette, hogy az csak magyar emberekből áll és az elkobzott területekből 30 magyar család kapott földet. A többi vizsgált település bizottságának újjáalakulásáról nincsen forrásunk.

1945 májusában országos gondként merült fel a Jugoszláviából elmenekült délvidéki magyarok elhelyezésének kérdése. Az első jelentősebb csoport 1945 februárjában érkezett, és belügyminiszteri utasításra Bács-Bodrog vármegye németajkú községeiben kellett őket elhelyezni. A menekültek száma azonban rohamosan nőtt, ezért a belügyminiszter Baranya, Tolna, Sopron, PPSK és Somogy vármegyék németek lakta községeit jelölte ki telepítésük helyszínéül. Sváb községnek számított az a település, ahol a lakosság legalább 75%-a német anyanyelvű volt. Ezen községek egyharmad részét ki kellett üríteni, ha máshogy nem, a sváb családok összeköltöztetésével, lehetőleg rokonokat egymáshoz. Irányelvként megszabták, hogy több család befogadására alkalmas házakat kell a délvidékiek részére igénybe venni.

Elsősorban azokat a svábokat kellett összeköltöztetni, „akikről köztudomású, hogy Volksbund-tagok vagy német nemzetiségűnek vagy német anyanyelvűnek vallották magukat”. A svábok magukkal vihették a lakásfelszerelést, ugyanakkor a főispán arra utasította az előljárásiakat, hogy „[a]mennyiben az illetők részére kiutalt lakásban bútor, vagy más felszerelés nincs, utasítom, hogy sváb lakosoktól szerezze be ezeket a felszereléshez szükséges bútorzatokat.”

Debreczeni Endre budaörsi vezetőjegyző jelentésében ez olvasható a végrehajtásról: „Budaörs sváb községnek tekintendő, mivel a lakosság 85%-a Volksbund-tag, SS-katona és németbarát érzelmű volt.” A leírtak is jelzik a szubjektív megítélés dominanciáját. A jelentés szerint 1945 júniusában 5977 fő lakott a községben, kiknek harmada, 1993 fő, ami körülbelül 450 családot jelent, tehát őket lehetne összeköltöztetni, és a házaikat a délvidéki magyaroknak juttatni. A jelentés egyértelműen csúsztat, mivel egy korábbi adatszolgáltatás szerint az 5977 főből csupán 4273 volt német nemzetiségű, és ennek a számnak az 1/3-a 1410 főt jelent. Források hiányában nem ismert, hogy végül telepítettek-e délvidéki magyarokat Budaörsre 1945-ben.

Dunabogdányba már május végén telepítési bizottság szállt ki a lehetőségek feltérképezésére, anélkül azonban, hogy a vezetőjegyzőt és az előljárásiakat értesítették volna. Rövid időn belül azonban itt is elkészült a kimutatás, mely szerint a községben 45 család helyezhető el 225 személlyel. Részükre fenntartottak 80 kat. holdat az elkobozott területekből. Végül is július végén 16 délvidéki család érkezett a községbe.

Nagykovácsiban, melynek lélekszáma közel megegyezett a dunabogdányival, a járási főjegyző kimutatása alapján 140 délvidéki család nyerhetett volna elhelyezést. A nagykovácsi földigénylő bizottság és a helyi pártok azonban a délvidéki menekültek fogadásának elhalasztását kérték, „mert a községi határban a szántótalaj szegénysége és két harmadrészben erdős hegyes vidéke miatt inkább a már korábban kért székely telepéseket kérik odairányítani, akik különben erdei munkások is és amúgy is szokva vannak a hegyes talajhoz.” A háritás sikeres volt, mert ekkor nem érkeztek délvidékiek Nagykovácsiba.

A délvidéki menekültek mellett az Erdélyből, és az ország különböző részeiből érkezők letelepítése is napirenden volt 1945 nyarán. Budaörsre elsősorban Erdélyből, Pesterzsébetről, Verpelétről és Feldebrőről érkeztek telepések. Több Heves megyei család szemlét tartott Budaörsön, de nem tartották megfelelőnek a községet a földmennyiség miatt. A Feldebrőről áttelepített családok fél év múlva, 1946 januárjában már kérték a Népgondozó Hivatalt, hogy

telepítsék át őket Vecsésre, mert nem értenek a gyümölcsstermesztéshez, ugyanis ők földművesek.

Ugyancsak 1945 nyarán kezdődtek a konfliktusok a vezetőjegyzők és a földigénylő bizottságok között. Budaörsön Debreczeni Endre vezetőjegyző állása épp a helyi földigénylő bizottság miatt került veszélybe. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (továbbiakban: MADISZ) helyi szervezete felkérte egy cikkben a belügyminisztert, hogy orvosolja a budaörsi problémákat, és új földigénylő bizottságot kért a településre, „mert ezekkel a rablógazdálkodást folytató emberekkel nem lehet együttműködni, és ezeket sem a kommunista párt, sem pedig a budaörsi MADISZ nem fogja a község házára beengedni.” Az ifjúsági szervezet központja és a politikai rendőrség is vizsgálódott, melynek jelentésében ez olvasható: „Különös sérelem volt először, hogy azokra a házakra, amelyek kiosztásra kerültek volna, helyesebben, amelyek nekik [a földigénylő bizottság tagjainak – *M.R.*] megtetszettek és úgy vélték, hogy majd ki lehet osztani, cédulákat ragasztottak »A Nemzeti Parasztpárt által lefoglalva« felírással. Ennek természetesen súlyos zavarok lettek a következményei, mert olyan házakra is rákerült a cédula, amelyek a földreformrendelet értelmében juttatásra szóba sem kerülhettek volna.” A kommunista pártszervezet is tiltakozott a bizottság döntései miatt s a tettegességgig elfajuló vita után Farkas Mihály belügyi államtitkár és Péter Gábor, a rendőrség politikai osztályának vezetője tartott helyszíni vizsgálatot.

1945. július 1-jén rendeletet adtak ki (3820/1945. M.E. sz.) a magyarországi németiség nemzethűségi szempontból való felülvizsgálásáról, és immár nem csupán a Volksbund vezetőktől vagy tagoktól kobozták el a földet/házat, hanem azoktól is, akik „hitlerista szervezet célkitűzéseit támogatták”. Ez tehát azt jelentette, hogy bővült az elkobzandó birtokok köre. A nemzethűséget vizsgáló járási bizottságok csak szeptemberben kezdték el munkájukat, miközben a belső telepítések már a nyár folyamán hatalmas méreteket öltöttek. Budaörsre MÁVAG-munkások (600 fő családotul) és a budaörsi repülőtér nemzeti ellenállási csoportja jelentkeztek be igénylőként, valamint a tisztek. Pataki István telepfelügyelő kérte a Népgondozó Hivatalt, hogy függesszék fel a Budaörsre való telepítéseket, mert túlszűfolttság van a községben, és a fent említett rendeletet nem tudták még végrehajtani. Vecsésen 1000 MÁVAG-dolgozó és hozzátartozó betelepítését kérték, illetve a Halmi telepen házhelyjuttatást.

Csobánkán 1945 júliusában gyorsultak fel az események. Addig összesen 13 gazdaságtól 54 kat. hold földet koboztak el, két gazdaságtól pedig 30 kat. holdat sajátítottak ki megváltással.

Júliusban, majd augusztusban újabb listákat tettek közszemlére az elkobzandó birtokokról, melyeket a lakosság beletörődve vett tudomásul. A Népgondozó Hivatal II. Főosztálya augusztus 11-én utasította a szentendrei járási főjegyzőt, „hogy Csobánka községben a fasiszta németeket költöztesse össze a részükre kijelölt lakóházakba.” A hivatal előírta leltár készítését és az állatok átadását a helybeli magyar lakosságnak. Az írásbeli rendelkezést kézbesítették az érintetteknek, akik aláírásuk megtagadásával tiltakoztak ellene. A községben 20 jászladányi földigénylők nyert elhelyezést.

Nagykovácsiba csak 1945 szeptemberében érkeztek meg az első telepések: szeptember 8-án a Heves megyei Besenyőtelekről mintegy 80 család, pár nap múlva a Szolnok megyei Jászfelsőszentgyörgy községből 15 család. Szeptember 8-án a Polgári Demokrata Párt napilapjában, a *Világban* megjelent cikk szerint a nagykovácsi svábok vasvillával kergették ki az odatelepített magyarokat. A rendőrökre támadtak, de sikerült ártalmatlanná tenni őket. Ezek volksbundisták és „hitlerjugendek” voltak a cikk írója szerint. Októberben és novemberben újabb telepések érkeztek Nagykovácsiba.

Greszl Ferenc plébános terjedelmes memorandumot fogalmazott meg Tildy Zoltán miniszterelnöknek, melyben az elkobzások, a földreform végrehajtása ellen emelt szót, tíz pontban összefoglalva a földreform végrehajtása körüli visszasságokat. A plébános több egyedi eset ismertetésével támasztotta alá a megállapításait. A memorandum soha nem jutott el Tildyhez, ugyanis az a „kommunisták” kezére jutott – pontosan nem tudjuk, hogy kiket értett rajtuk a plébános –, akik felszólították a helyi betelepített lakosságot, hogy tiltakozzanak a plébános ellen. December 7-én összeültek a helyi pártok képviselői és beadványt fogalmaztak a hercegprímásnak Greszl ellen. Mindszenty távollétében Shvoy Lajos székesfehérvári püspökhöz jutott el az „ultimátum”, aki nem indított eljárást Greszl ellen. 1946 márciusában, másfél hónappal a nagykovácsi németek kitelepítése előtt, a plébánost kitelepítették Németországba.

A fentiek voltak a német lakosság sérelmei, de nézzük meg, milyen megoldandó feladatokkal állt szemben a kormányzat. A földosztásnál elsődleges problémát jelentett, hogy a földigénylő bizottságok országszerte bevett gyakorlata szerint a föld- és házhelyjuttatást kizárólag a saját jogkörükbe tartozónak tekintették. Melegágya volt ez az eljárás az önkényes házfoglalásoknak és vesztegetéseknek, visszaéléseknek. Természetesen az ebből adódó panaszok folyamatosan érkeztek a Belügyminisztériumba, a Földművelésügyi Minisztériumba, a Miniszterelnökségre, ellenintézkedéseik azonban az erős helyi kontroll hiányában hatástalanok maradtak.

Az alábbi eset jól mutatja a kialakult helyzetet: 1945 őszén a földreform során elkobzott erdők kitermelését a község előljárósága kezdte meg Budaörsön a tüzelőellátás érdekében. A megyei földbirtokrendező tanács a kitermelés jogát a községi földigénylő bizottságra ruházta át, de az nem tudott elszámolni az 1945. évi fakitermelésről. A feszültségek egy másik példaként említhetjük az összeköltöztetett németajkúak ingóságainak sorsát. Budaörsön kezdetben magukkal vihették vagyontárgyaikat, azonban később itt is, másutt is a betelepített lakosok, sőt a helyi hatóságok is akadályozták, mert „veszélyeztetik a földreform végrehajtásának nemzeti szempontból életbevágóan fontos sikerét és a földhözjuttatottak gazdasági érdekeit”. A kialakult zűrzavaros helyzetre való tekintettel a közellátási miniszter rendeletet adott ki, amelyben leszögezte, hogy az összeköltöztetett lakosság magával viheti az ingóságait és terményét. Hiába volt azonban a sok utólagos szabályozás – helyi szinten nem sok változás történt. Még 1946 januárjában is arról tárgyalt a Dunabogdányi Nemzeti Bizottság, hogy szabálytalanságok vannak a földosztás körül és az elkobzott vagyon nem a magyar állam kezére jut.

Ősszel az is különös gondot okozott, hogy a földek jelentős része megműveletlenül maradt főként a vagyonekobzások, áttelepítések-betelepítések miatt. Az alispán ezért arra kérte a községi termelési bizottságokat, hogy kitüntetett figyelemmel kísérjék ezeket a földeket, és saját hatáskörükben intézkedjenek. Debreczeni jelentette az alispánnak, hogy a mezőgazdasági munkák elvégzése nagy akadályokba ütközik, s hivatkozott a munkaerőhiányra, mivel a község férfitalposok nagy része elmenekült, vagy internáltak.

Összegzés

Noha a földreformot nagyon gyorsan véghez akarták vinni, az mégis igen elhúzódott. Rákosi Mátyás már 1945. szeptember 15-én felszólalt a Nemzetgyűlésben és sürgős feladatként tűzte ki a földreform végrehajtásának mielőbbi befejezését. Vélhetőleg ezért kértek a községektől adatszolgáltatást a földosztás állásáról. 1945. szeptember 26-ai kimutatás szerint a Volksbund-tagoktól 1911 db, összesen 4857 kat. hold nagyságú birtokot koboztak el Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében. Más megyék adataival összehasonlítva nyilvánvaló, hogy a földosztás még nagyon kezdeti fázisban volt az ország többi részéhez képest. Az 1945 decemberében megjelent kitelepítési rendelet a vagyon tekintetében is új helyzetet hozott létre. A kitelepítésre kötelezett németek minden ingó és ingatlan vagyonát zár alá vették s annak sorsát az 1946. évi IX. törvény (A telepítésről és a földreform befejezésének

előmozdításáról) szabályozta. A földreform végrehajtása tehát még messze nem zárult le a kitelepítés kezdetekor, a jelentős számú németajkú lakossal rendelkező településeken.

Marchut Réka